

Gnosjö kommun

Rektorn vid Åvikensskolan

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Åvikensskolan
i Gnosjö kommun

Tillsyn i Ävikensskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Gnosjö kommun under hösten 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Ävikensskolan besöktes av Skolinspektionen den 27 augusti 2014.

Fakta om skolenheten

Ävikensskolan är en skolenhet som ligger i Gnosjö stads norra del. Skolenheten har utbildning för elever i förskoleklass och årskurserna 1 till och med 5. Föregående läsår och tidigare har skolenheten även rymt utbildning för elever i årskurs 6, men från och med skolstart 2014 går dessa elever på Bäckaskolan F-6. I skolenheten ryms även fritidshem. Vid besöket är 170 elever inskrivna vid skolan, varav 23 elever går i förskoleklass. Det finns en klass i varje årskurs, men de årskurser som rymmer fler än 30 elever har delats i två grupper. I skolenheten finns även en så kallad förberedelsegrupp i vilken elever som nyligen anlänt till Sverige ges utbildning. Dessa elever bereds, så fort som möjligt, plats i de ordinarie årskurserna. Lärarna är organiserade i två arbetslag, ett som omfattar lärare som arbetar i förskoleklass och årskurserna 1 – 3 och ett arbetslag för lärare som arbetar i årskurserna 4 – 5. Skolenheten leds av en rektor som även är rektor för Åsenhögaskolan.

Skolenheten redovisar att merparten av eleverna i årskurs 3 når kunskapskraven som minst ska uppnås vårterminen 2013. I ämnena matematik, natur- och samhällsorienterande ämnen samt svenska är det enstaka elever som inte når kunskapskraven som minst ska uppnås. Skolenhetens betygssättning ligger i linje med elevernas resultat på de nationella proven i matematik och svenska våren 2013.

Av skolverkets resultat framgår att samtliga elever i årskurs 6 vårterminen 2013 når kunskapskraven som minst ska uppnås i de flesta ämnena. I ämnena engelska, matematik, modersmål och kemi är det enstaka elev som inte når de kunskapskrav som minst ska uppnås. Samma statistik visar att flickorna i samtliga ämnen når en högre genomsnittlig betygspoäng än pojkarna. Skolenheten redovisar betygssättningen vårterminen 2014 som visar att samtliga elever når kunskapskraven som minst ska uppnås för samtliga ämnen, förutom i fysik, historia, matematik, religionskunskap, svenska och svenska som andraspråk där enstaka elever inte når kunskapskraven som minst ska uppnås.

Helhetsbedömning

Tillsynen av Ävikensskolan visar inte annat än att utbildningen i flera avseenden lever upp till författningarnas krav. Samtliga elever når dock inte de kun-

skapskrav som minst ska uppnås och det syns även en skillnad i flickor och pojkars resultat, där flickor generellt når en högre genomsnittlig betygspoäng. Denna skillnad och andra områden i kunskapsresultaten behöver analyseras och omsättas i åtgärder som gör det möjligt för samtliga elever att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Rektorn måste därför ta ett större ansvar för skolenhetens systematiska kvalitetsarbete samt tydligare ange riktning för det pedagogiska arbetet som helhet.

Tillsynen visar att undervisningen i stort fungerar och att elever bland annat bereds möjlighet att utöva inflytande över den och andra delar i utbildningen. Däremot finns behov av att i större utsträckning samordna undervisningen så att eleverna ges möjlighet uppfatta kunskapsområden som en helhet, detta möjligen genom planerad samverkan och tydligare ledning. Alla elever når, som sagt, inte kunskapskraven som minst ska uppnås och tillsynen visar på vissa brister i arbetet med särskilt stöd. Bland annat finns svagheter gällande dokumentation i åtgärdsprogram, men framför allt finns flera elever som har behov av studiehandledning på sitt modersmål och som inte får detta särskilda stöd.

Av tillsynen framgår vidare att skolenheten arbetar med trygghetsskapande åtgärder. Det finns dock behov att även här säkerställa dokumentation och även tydliggöra rutiner för anmälan om kränkande behandling så att rektorn nås och kan hantera sådan information.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Gnosjö kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska **senast den 16 februari 2015** redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Gnosjö kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Undervisningen i olika ämnesområden ska samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

Motivering

Enligt läroplanen ska läraren organisera och genomföra arbetet så att eleven får möjlighet att arbeta ämnesövergripande. Vidare ansvarar rektorn för att undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

Av intervjuer med elever i Åvikensskolan framkommer att undervisningen i mångt bedrivs ämnesvis. Eleverna framför att lärarna sällan skapar temaarbeten där fler ämnen ingår och att undervisningen främst formas utifrån det enskilda ämnet. Lärarna framför att de i undervisningen inte har någon större möjlighet till samplanering med andra lärare. Lärarna tycker att de ofta får lösa planeringen själv, eller med elevernas inflytande, och att de gärna hade sett en större samplanering och fler samarbeten med andra ämnen. Rektorn förstår lärarnas och elevernas uppfattning och menar att mycket av konferens- och planeringstid går åt till satsningar inom läsutveckling och mattelyft, utvecklingsområden som i stor utsträckning beslutats på huvudmannanivå. Även om skolenheten samverkar i det dagliga mötet mellan lärare och elever behöver undervisningen utvecklas så att eleverna får möjlighet att lära sig ur ett större helhetsperspektiv.

Rektorn ska därför se till att undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

Författning

Lgr 11, 2.2 Kunskaper och 2.8 Rektorns ansvar

Trygghet och studiero

Bedömning

Gnosjö kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling ska anmäla detta till rektorn.
- Det ska finnas en plan mot kränkande behandling som anger de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling långsiktigt och för det aktuella året samt innehålla en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts.

Motivering

Enligt skollagen är en lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn. Vidare ska det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivas ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. För varje år ska en plan upprättas med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året.

En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

I intervjuer med lärare och representanter för elevhälsan framkommer att det finns en relationsgrupp på skolan som arbetar med frågor om trygghet. Denna grupp mottar, utreder och sätter in åtgärder om en elev uppfattar sig blivit kränkt eller mobbad. Av samma intervjuer framkommer dock att det är osäkert om rektorn nås av händelser som gruppen hanterar. Representanter i relationsgruppen framför att de inte fått några instruktioner om när och hur de ska rapportera händelser till rektorn, de har ej heller delegerats något ansvar från rektorn i detta område. I första hand försöker gruppen utreda och lösa konflikter på egen hand, i vissa fall kopplas rektorn in men det finns ingen överenskommen gräns. Rektorn framför i intervju att hen inte närvarar i gruppens möten men att hen träffar representanter då och då. Rektorn menar att gruppen inte getts instruktioner gällande anmälan om kränkande behandling till rektorn. Även om skolenheten via relationsgruppen mottar, utreder och sätter in åtgärder för att komma till rätta med kränkande behandling, behöver skolenheten säkerställa de rutiner som reglerar anmälan av ärenden som handlar om kränkande behandling så att rektorn nås av information och ges möjlighet att i sin tur anmäla till huvudmannen.

I intervjuer med lärare, representanter från elevhälsan och rektorn framkommer att skolenheten på olika sätt arbetar med trygghetsskapande åtgärder. Detta arbete är dock, enligt Skolinspektionen, svårt att följa i skolenhetens plan mot kränkande behandling, i vilken det inte går att se vad kartläggningar av riskområden visar, vilka faktiska åtgärder som skolan avser arbeta med och utvärdering av föregående års plan. Det samma gäller för fritidshemmet som ingår i skolenheten och vars förebyggande arbete mot kränkande behandling varken finns med i skolans plan eller har en egen plan för detta. Även om intervjuer med personal och elever vittnar om att skolenheten genomför åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling, behöver dokumentationen av detta arbete förbättras så att arbetet över tid kan följas.

Rektorn ska därför se till att lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten anmäler detta till rektorn. Rektorn ska vidare se till att det i skolenhetens plan mot kränkande behandling anges de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling långsiktigt och det aktuella året samt innehåller en redogörelse för hur föregående års åtgärder genomförts.

Författning

6 kap. 8 och 10 §§ skollagen

Särskilt stöd**Bedömning**

Gnosjö kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Skolan ska ge studiehandleddning på modersmålet till elever som har behov av det.
- I åtgärdsprogram ska anges vilka behoven av särskilt stöd är, hur de ska tillgodoses, när åtgärderna ska följas upp och utvärderas samt vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen.

Motivering

Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven av särskilt stöd är och hur de ska tillgodoses. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. För en elev i grundskolan eller grundsärskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Enligt skolförordningen ska en elev få studiehandleddning på sitt modersmål, om eleven behöver det.

I intervjuer med lärare vid Åvikensskolan framkommer att det finns ungefär 20 elever som i varierande utsträckning har behov av studiehandleddning på sitt modersmål. Lärarna menar att det finns ett antal elever som får studiehandleddning, men det finns en lika stor andel som inte får någon studiehandleddning alls, trots att de har behov av det. Som anledning, till att de inte får studiehandleddning, nämner lärarna schematekniska och resursmässiga hinder. I intervju med rektorn bekräftas uppgiften att det finns elever som har behov av studiehandleddning på sitt modersmål, men som inte får detta stöd.

Intervjuer med lärare och representanter från elevhälsan visar att det är lärare med stöd av specialpedagog som upprättar åtgärdsprogram. Dessa intervjuer visar dock att det finns vissa osäkerheter gällande hur upprättandet av åtgärdsprogram ska gå till. Av de program som Skolinspektionen tagit del av framkommer att åtgärderna i flera fall beskrivs vagt, inte sällan anges att eleven ska få "stöd" i liten grupp eller individuellt. Det anges dock inte vad detta stöd innebär eller hur det ska tillgodoses. Utan konkreta åtgärder är det svårt att följa upp och utvärdera det särskilda stödets effekt. Flera åtgärdsprogram skrivs även för en hel termin, vilket beror på att de upprättas vid ett utvecklingssamtal och gäller till nästkommande. Även om det särskilda stödet, enligt lärarna, följs upp kontinuerligt kan det dra ut på tiden till utvärderingen och möjligheten att utvärdera effekterna av det särskilda stödet.

Även om skolenheten arbetar för att ge eleverna det särskilda stöd som de behöver, måste det särskilda stödet förbättras gällande dokumentation i åtgärdsprogram. Vidare finns ett tydligt behov av ett bättre arbete gällande studiehandledning på modersmål.

Rektorn ska därför se till att det i åtgärdsprogrammen framgår vilka behoven av särskilt stöd är och hur de ska tillgodoses. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Vidare måste rektorn säkerställa att elever som har behov av studiehandledning på sitt modersmål, får detta på det sätt och i den omfattning som de har rätt till.

Författning

3 kap. 9 och 19 §§ skollagen

5 kap. 4 § skolförordningen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Gnosjö kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ska ta sitt ansvar som pedagogisk ledare och chef och verka för att utbildningen utvecklas.
- Rektorn ska ansvara för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.

Motivering

Av skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Som pedagogisk ledare har rektorn, enligt läroplanen, det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Enligt skollagen ansvarar rektorn vidare för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

I intervjuer med lärare i Åvikenskolan framkommer flera förslag på hur det pedagogiska ledarskapet kan utvecklas. Lärarna menar att de saknar en tydlig ledning och riktning på det pedagogiska arbetet. De berättar om idéer de har kring hur arbetet kan utvecklas men saknar en samlande kraft som pekar ut

riktningen för dem som pedagoger. Lärarna menar vidare att de saknar återkoppling på deras arbete i det dagliga och säger att de istället lyfter varandra och ger varandra feedback på arbetet. Vidare ser de praktiska problem i ledningen, då rektorn har sitt kontor på skolförvaltningen, vilket gör det svårare för dem att kontakta ledningen och få en kontinuitet i ledarskapet. Lärarnas uppfattning av det pedagogiska ledarskapet återspeglas även i deras svar i Skolinspektionens enkät till pedagogisk personal våren 2014, i vilken det pedagogiska ledarskapet får ett lågt värde i jämförelse till kommunen och andra kommuner som har tillsyn hösten 2014. Rektorn har tagit del av enkäten och var inte riktigt beredd på svaren. Rektorn menar att det är viktigt att reda ut vilka förväntningar som finns på det pedagogiska ledarskapet samt vad uppdraget faktiskt innehåller. Framför sig ser rektorn en diskussion om ansvar för olika utvecklingsfrågor, vilket beror på att det upplevs otydligt idag.

Rektorn tycker att arbetet med att följa upp, utvärdera, analysera skolenhetens kunskapsresultat behöver förbättras. I intervju med såväl lärare som rektorn framkommer att lärarna diskuterar resultaten men att de inte används för att ur analysen formulera åtgärder för att kunna nå en högre måluppfyllelse. Lärarna upplever att diskussionen stannar vid ett konstaterande av kunskapsresultaten och att rektorn inte driver detta vidare. Intervjuerna med lärare och rektorn visar att skolenheten, utifrån en analys av skolenhetens resultat, inte formulerat några egna utvecklingsområden för året. Istället arbetar de utifrån huvudmannens bestämda områden och utifrån de uppfattningar som lärarna har om skolans behov.

Även om skolans personal anger flera idéer om hur skolan kan utvecklas och i mångt ger exempel på god miljö för undervisning behöver det pedagogiska ledarskapet stärkas och ange riktning mot de nationella målen. I detta ligger även att förbättra skolenhetens systematiska kvalitetsarbete och därmed ta ett större ansvar för att analys av skolans resultat omsätts i åtgärder för en högre måluppfyllelse.

Rektorn ska därför ta sitt ansvar som pedagogisk ledare och verka för att utbildningen utvecklas. Rektorn ska vidare ansvara för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.

Författning

2 kap. 9 § skollagen

4 kap. 4-5 §§ skollagen

Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar

I ärendets slutliga handläggning har utredare Anna Rosenquist Robertson deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Ebba Svartz
Beslutsfattare/ Undervisningsråd

Andreas Leo
Föredragande/ Utredare

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.